

Statsforvalteren i Trøndelag
Pb 2600
7734 STEINKJER

Vår dato: 19.08.2022
Vår referanse: 22/50705 - 4
Deres dato:
Deres referanse:

Svar på henvendelse fra Statsforvalteren i Trøndelag - brudd på vannressursloven § 11 og avkorting av tilskudd

Landbruksdirektoratet viser til deres brev av 28. april 2022. Der har dere bedt oss om vår vurdering av hvordan lovverk, myndighetsforhold og tilskuddsordninger kan håndheves for å ivareta kantvegetasjon etter hensikten i vannressursloven § 11.

Landbruksdirektoratet har ikke oppfølgingsansvar etter vannressursloven § 11. Imidlertid har enkelte av ordningene som direktoratet håndhever, bestemmelser som omfatter krav til vegetasjonssoner til vassdrag. Herunder blant annet produksjonstilskudd (PT) og regionalt miljøtilskudd (RMP).

Som utgangspunkt har særlovsmyndigheten på området, det vil si relevant vassdragsmyndighet, hovedansvaret for oppfølging av innholdet vannressursloven § 11. Nedenfor omtaler vi de bestemmelsene innenfor PT og RMP som stiller krav til vegetasjonssone.

Produksjons- og avløsertilskudd

I forskrift om produksjons- og avløsertilskudd (heretter PT-forskriften) er kravet til vegetasjonssone regulert i § 4 fjerde ledd. Etter ordlyden «skal tilskuddet avkortes dersom jordbruksarealet ikke har vegetasjonssone på minst to meter mot vassdrag med årssikker vannføring, målt horisontalt fra vassdragets normalvannstand. Vegetasjonssonen kan ikke jordarbeides.»

Dersom vilkårene i § 4 fjerde ledd er oppfylt, skal tilskuddet avkortes. Dette gjelder uavhengig av om inngrepet er regulert etter annet regelverk. Dersom annet regelverk har fastsatt krav om at vegetasjonssonen skal være bredere enn to meter, vil det etter denne bestemmelsen kun være mulig å avkorte i tilfeller der det regelstridige forholdet også innebærer at tometersonen etter PT-forskriften er brutt.

Avkorting etter § 4 fjerde ledd er dermed ikke en aktuell reaksjonsform ved brudd på vegetasjonssoner som utelukkende følger av annet regelverk, f.eks. der vassdragsmyndigheten har fastsatt krav til bredde på ti meter, og faktisk kontrollert bredde viser seg å være fire meter.

Det innebærer at landbruksmyndighetene i førsteinstans kan måtte vurdere både om kravet til vegetasjonssone etter produksjonstilskuddsforskriften og om kravet til naturlig kantvegetasjon etter vannressursloven § 11 er oppfylt, og deretter ta stilling til om det skal fattes vedtak om avkorting etter produksjonstilskuddsforskriften § 4 fjerde ledd. Dersom det avdekkes en vegetasjonssone som er smalere enn to meter, skal det etter ordlyden i bestemmelsen avkortes i tilskuddet.

Landbruksdirektoratet bemerker at Statsforvalteren i sitt brev knytter en eventuell reaksjon i PT, som følge av tiltak i kantvegetasjonen, til § 11 i PT-forskriften. I denne bestemmelsens første ledd står det at «dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig driver eller har drevet sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet, kan hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes». Fordi kravene til foretakets sone mellom jordbruksareal og vassdrag er eksplisitt regulert i PT-forskriften § 4 fjerde ledd, vurderer vi at reaksjoner (avkorting) på ev. overtredelse bør skje med hjemmel i denne bestemmelsen.

Det kan tenkes tilfeller hvor det avdekkes brudd på vannressursloven § 11, som ikke er omfattet av PT-forskriften § 4. I et konkret tilfelle kan det for eksempel være krav om ti meter kantsone, men ved kontroll avdekkes at det kun er etablert og opprettholdt to meter. Vi presiserer likevel at avkorting etter PT-forskriften § 11 ikke er ment å benyttes som primærreaksjon dersom det avdekkes brudd på annet regelverk, for eksempel vannressursloven § 11. Derfor er det også en forutsetning for å avkorte etter PT-forskriften § 11, at særlovsmyndigheten har konstatert brudd på annet regelverk, og at bruddet i tillegg må anses som grovt og alvorlig. Det skal ikke avkortes for samme tiltak etter både §§ 4 og 11 i PT-forskriften. Se beskrivelse av dette, samt øvrige vilkår og momenter i kapittel 11 i vårt rundskriv 2021-47.¹

Regionale miljøtilskudd

Nåværende RMP-forskrifter inneholder en generell regel om avkorting², som gir anledning til å avkorte «dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig har drevet eller driver sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet». Det kan stilles spørsmål ved om vannressursloven er «annet regelverk for jordbruksvirksomhet» og om det er grunnlag for avkorting i RMP-tilskudd ved brudd på kravene i vrl. § 11. Vi går ikke nærmere inn på om det kan avkortes, da instruks for regionale miljøtilskudd er endret for perioden 2023-2026.

I instruks for regionale miljøtilskudd i 2023-2026 er bestemmelsen om avkorting splittet

¹ <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/produksjonstilskudd-og-avlosertilskudd-i-jordbruket/produksjonstilskudd-og-avlosertilskudd-kommentarer-til-regelverk/-11.avkorting-ved-regelverksbrudd>

² Se nåværende forskriftsmal § 49 <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/regionalt-miljotilskudd-rmb/regionalt-miljotilskudd-rmp--kommentarer-til-regelverk/kapittel-10.generelle-bestemmelser>

til to bestemmelser, som i PT-forskriften. I instruksens forskriftsmal § 52 bokstav c går det eksplisitt frem at det kan avkortes i RMP-tilskuddet dersom foretaket i tilknytning til jordbruksarealet det disponerer ikke har vegetasjonssone på minst to meter mot vassdrag med årssikker vannføring. Dette er likt som PT-forskriften § 4 fjerde ledd, men merk at PT-forskriften § 4 fjerde ledd er en «skal»-bestemmelse og at RMP-instruksens forskriftsmal § 52 er en «kan»-bestemmelse. Utgangspunktet er likevel at det ved brudd på to-metersonen, så skal avkorting vurderes.³

Som nevnt er ny instruks for regionale miljøtilskudd fastsatt for 2023-2026. Som følge av dette vil RMP-forskriftene i fylkene også bli endret forut for søknadsomgangen 2023. Dette gjør at det også for RMP-tilskudd kan avkortes der det avdekkes inngrep i to-metersonen mot vassdrag. Der det er inngrep i kantvegetasjonen utenfor to-metersonen, altså utenfor forskriftsmalen § 52 bokstav c, må det vurderes om det skal avkortes etter den generelle regelen for avkorting i forskriftsmalen § 52 bokstav a. For avkorting etter bokstav a, «uaktsomt eller forsettlig driver eller har drevet sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet», vil vurderingen bli lik den som er beskrevet for PT ovenfor. Det må i slike tilfeller undersøkes om særlovsmyndigheten har konstatert brudd på annet regelverk, om bruddet anses grovt og alvorlig. Vi minner om at det ikke skal avkortes for samme tiltak etter både § 52 bokstav a og § 52 bokstav c.

Sammenfatning

Dersom foretaket ikke har vegetasjonssoner på minimum to meter mot vassdrag og dette har tilknytning til jordbruksareal, kan man reagere med avkorting etter PT-forskriften § 4. Dette vil også bli tilfelle etter de nye RMP-forskriftene som fylkene vil innføre fra og med våren 2023 (se forskriftsmalen § 52 bokstav c).

Ut over to-metersonen i vegetasjonsbeltet langs vassdrag, er terskelen høyere for at inngrep skal kunne føre til avkorting i PT eller RMP-tilskudd. I slike tilfeller er det mer naturlig at særlovsmyndigheten, altså vassdragsmyndigheten, legger en reaksjon.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Aud-Ingrid Krefting
seksjonssjef

Chris Roksvåg Pedersen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:

Statsforvalteren i Trøndelag

Pb 2600

7734 STEINKJER

³ Se kommentar til § 52 i «Instruks for regionale miljøtilskudd i 2023-2026 (PDF)»
<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/forvaltning/alle-veivisere-for-jordbruk/regionalt-miljotilskudd-i-jordbruket-rmp>

